

Waseda Mika*

MAGYAROKTATÁS JAPÁNBAN

Mit jelent vagy jelenthet a magyaroktatás Japánban? Japánban nem élnek magyar anyanyelvűek, sem a magyarral rokon uráli nyelvet beszélő emberek, de mégis növekszik az érdeklődés a magyar nyelv és kultúra iránt. Ezt az is mutatja, hogy idén ősztől nyolc tanítványunk fog Magyarországon tanulni. Mindannyian nagyon lelkesek, és komolyan érdeklődnek a magyar nyelv és kultúra iránt.

Szeretnék röviden beszámolni arról, hogy milyen oktatás folyik az intézményünkben. Japánban több egyetemen is tanítanak magyar nyelvet, de csak választható második idegen nyelvként. Az Oszakai Egyetem Idegennyelvi Karán azonban az oktatott 25 nyelv közül a magyar is főszakként tanulható, és a magyar szakos diákok négy éven keresztül ismerkedhetnek a magyar nyelvvel és kultúrával.

A mi egyetemünk Oszakában, Japán harmadik legnagyobb városában van, ahol megközelítőleg 3 millióan élnek. Minden évben körülbelül 20 hallgatót veszünk fel, akik négy éves képzésben vesznek részt. Tehát évente 80 tanítványunk van. Magyar tanszékünk elsősorban a magyar nyelv tanítására helyezi a hangsúlyt, de a magyar kultúrával és történelemmel is foglalkozunk.

A Magyar Tanszék 1993 áprilisától működik, de a magyar nyelv tanítása választható tantárgyként már 1985-től folyik az Oszakai Idegennyelvi Egyetemen. Abban az időben még az orosz–kelet-európai szak keretein belül folyt az oktatás, és mi oktatók is oda tartoztunk.

Japánban az utóbbi években országszerte folyik az egyetemi rendszer reformja, az oktatás és az intézmények átszervezése. Ennek során Oszakában tavaly októberben egyesítették a két állami egyetemet, azaz az Oszakai Idegennyelvi Egyetemet és az Oszakai Egyetemet. Így a korábban önálló egyetemünk az Oszakai Egyetem Idegennyelvi Kara lett.

Jelenleg négy állandó tanár és néhány óraadó oktatója a tantárgyakat, amelyek közül néhányat sorolok csak fel: magyar nyelv, bevezetés a magyarságtudományba, kö-

* Waseda Mika, Oszakai Egyetem Idegennyelvi Kara, tanszékvezető; waseda@world-lang.osaka-u.ac.jp

zépkeri és újkori magyar történelem, a magyar művelődéstörténet, 20. századi magyar társadalom, modern magyar politikatörténet, a magyar nyelv története, a magyar nyelvtan szerkezete stb.

Két japán kollégám van. Okamoto Mari, nyelvész, szociolingvisztikával foglalkozik. Suzuki Hirokazu, történész, középkori magyar történelemmel foglalkozik. A magyar anyanyelvi lektor, Barta László, 2007 áprilisa óta sokat segít a magyar oktatásban.

A tanítás elsődleges célja az, hogy a diákok megtanulják a magyar nyelvet. Az első két évben a magyar szakos diákok heti 5 magyarórán vesznek részt, ám nálunk egy tanóra 90 percből áll. Japánban egyébként a tanév sajátos szerkezetű, áprilisban kezdődik az első szemeszter, és 15 hétig tart, majd októberben a második, amely ugyancsak 15 hetes. Az első év során a hallgatók elvileg elsajátítják a magyar nyelv grammatikai rendszerének alapvető szabályait.

Tananyagként ehhez az általam írt tankönyv mellett Erdős József és Prileszky Csilla *Halló, itt Magyarország* című könyvét használjuk. Időnként pedig a debreceni *Hungarolingua* sorozat gyakorlókönyveiből is oktatunk.

Az az igazság, hogy Japánban a múltban nem nagyon tanítottak magyart, így nincs elég tapasztalat, és nincs megfelelő tananyag sem. A magyar mint idegen nyelv tanítása a japán oktatók számára teljesen új szakterület, ezért a tananyagot végül is magunknak kell elkészítenünk. Még a tanítási módszert is nekünk kell kitárlnunk, hiszen egy intézményesített, valódi módszerhez elméleti kutatásra volna szükség, a japán és a magyar nyelv kontrasztív elemzésére. Ehhez nem csak a mi anyanyelvünket és az adott idegen nyelv szerkezetét, hanem az eltérő kulturális és társadalmi hátteret is számításba kellene venni.

Ugyancsak hiányolunk egy jó japán–magyar és magyar–japán szótárt. A diákok egyelőre a magyar–angol, illetve az angol–magyar szótárt használják, de ha az angol nyelvismeretük nem kielégítő, bizony még az angol–japán és japán–angol szótárakra is szükségük van a munkájukhoz. Jelenleg dolgozunk a magyar–japán szótáron, de az igen magas heti óraszámú oktatói munka mellett nehezen és csak lassan halad. Remélem, hogy belátható időn belül elkészülünk a szótárral.

A könyvtárunkban magyar könyvek is találhatóak. Szerencsére több szervezettől és személytől kaptunk ajándékba magyar szakkönyveket, és szépirodalmi műveket. Már majdnem háromezer magyar nyelvű kötetünk van. A tokiói Magyar Követség, a Magyar Tudományos Akadémia, a Nemzetközi Hungarológiai Központ segítségével kivül jelentős mennyiségű könyvet kaptunk két japán kutatótól, akik magyarországi tartózkodásuk alatt valóságos könyvtárat gyűjtöttek össze.

Gyakran felteszik nekünk a kíváncsi kérdést. Mi indítja arra a fiatal japánokat, hogy egy tőlük oly távoli, kis nyelvet válasszanak? Nos, való igaz, hogy a legtöbb elsőévesnek nincs különösebb előzetes ismerete Magyarországról és a magyar nyelvről, sem motivációja arra, hogy a magyar szakot válassza. Előfordul, hogy éppenséggel véletlenül bukkannak rá, amikor a felvételi vizsgák előtt dönteniük kell, ugyanis az ún. nagy nyelvek – angol, francia, német, orosz, kínai stb. – annyira kersettek, hogy ezekre a szakokra jóval nehezebb bejutni. Végül azonban mindazok, akik eleinte szinte semmit sem tudtak Magyarországról, fokozatosan megismer-

kednek gazdag kultúrájával, nyelvével, társadalmi viszonyaival, és sokan kedvet kapnak a hungarológiai kutatásokhoz is.

A magyar nyelvi és kulturális rendezvények jó alkalmat adnak a diákoknak, hogy kedvet kapjanak a további tanuláshoz. Például rendszeresen megrendezzük magyar *szónokversenyt*, amelyen tizenhat-tizennyolc diák szokott részt venni. Olyan témákról tartottak rövid beszédet magyarul, mint a „Karácsony és szilveszter Magyarországon és Japánban”, „Paprika és villamos: az első napjaim Magyarországon”, „A magyar zenéről”, vagy éppen „Miért választottam a magyar nyelvet?”.

A nyertes diákok a magyar követségtől kaptak díjat. Itt szeretnék köszönetet mondani a Balassi Intézetnek is, amely fődíjként részvételi lehetőséget ajánlott fel a nyári egyetemi kurzusán a legjobb beszédet előadó diáknak.

A másik rendezvény a *magyar színház*. Minden évben november elején egy egyetemi fesztivált tartunk. Ennek keretében a hallgatók színdarabokat adnak elő a tanult nyelven. Előtte természetesen lefordítják a darabot, az előadást pedig japánul feliratozzák, hogy a nyelvet nem ismerő többi diák is értse. A magyarul tanulók legutóbb Karinthy Frigyes egyik vidám darabját vitték színre – magyarul, igen nagy sikerrel. Nagyon élvezte a közönség is és a diákok is, akik sokat tanultak, és egyre jobban érdeklődnek a magyar irodalom iránt is. Csak sajnós nem könnyű 8-10 szereplős, rövid, kicsit humoros, magyar darabot találni.

Végül azt szeretném bemutatni, hogy mennyire érdeklődnek a fiatalok a magyar nyelv és kultúra iránt. Júliusban rendezték az egyetemen az úgynevezett „open kampuszt”, nyílt napot, amikor gimnazisták látogattak az egyetemünkre, és a diákjaink bemutatták, hogy mit lehet tanulni a magyar szakon, milyen érdekes a magyar nyelv és kultúra, hogy minél többen jelentkezzenek majd a felvételi vizsgára.

Ez a két lány magyar állami ösztöndíjat nyert, és most szeptembertől egy évre jönnek Magyarországra tanulni, az egyikük az ELTE-re, a másik pedig a Balassi Intézetbe.

Egy lány magyar állami ösztöndíjasként tanult egy évig a Debreceni Egyetemen, de nagyon sok időt töltött egy táncsoporttal és bepillantást nyerhetett egy tánccház munkájába is. A közönségnek nagyon tetszett a magyar néptánc bemutató.

Ez alkalomból a magyar államnak és a Balassi Intézetnek is köszönetet szeretnék mondani, hogy ösztöndíjat adtak a tanítványainknak. Azt tapasztaljuk, hogy mind többen és többen vannak, akik ösztöndíjra pályáznak, ezért nagyon örülnénk, ha még többen kapnának lehetőséget a távol-keleti érdeklődők közül.

A négy éves sikeres egyetemi tanulmányok és a diploma után nem könnyű dolog olyan munkát találni, ahol a pályakezdők hasznosítani tudják a magyar nyelvtudásukat. De bárhova kerülnek is volt hallgatóink, minden bizonnal megőrzi és továbbviszik magukban a tanultakat. Mi is igyekszünk az Oszakai Egyetemen folyó oktatással erősíteni a magyar kultúra ismertségét és szeretetét.